

RAPORT
cu privire la realizarea în anul 2021 a Planului de
acțiuni privind implementarea Programului național
de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități
intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale
gestionate de Agenția Națională Asistență Socială
pentru anii 2018-2026

Aprilie 2022

Chișinău

Mesajul Directorului ANAS

Procesul de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități și de tranziție a acestora la o viață în comunitate reprezintă o prioritate pentru Guvernul Republicii Moldova. Principalele obiective și rezultate planificate ale procesului de dezinstituționalizare sunt incluse în Programul național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de Agenția Națională Asistență Socială pentru anii 2018-2026 și operaționalizate în Planul său de acțiuni, documente aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 893/2018.

Agenția Națională Asistență Socială (ANAS) are responsabilitatea implementării Planului de acțiuni, ca autoritate administrativă cu personalitate juridică în subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale (MMPS), instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 1263 din 18.11.2016 în scopul îmbunătățirii calității asistenței sociale oferite populației, prin implementarea corectă și unitară a cadrului normativ în domeniul asistenței sociale. În fiecare an, ANAS prezintă un raport asupra progresului înregistrat în implementarea acestui Plan de acțiuni, oferind o imagine de ansamblu asupra principalelor rezultate și evoluții din domeniul său de acțiune.

Anul 2021 a fost marcat de momente dificile și uneori destabilizatoare, cauzate de pandemia COVID-19. Cu toate că ritmul de implementare a Planului de acțiuni a fost mai lent, ANAS a asigurat continuitatea derulării acțiunilor necesare dezinstituționalizării pe tot parcursul anului de raportare, așa cum se arată în prezentul raport. Astfel, în anul 2021, centrele de plasament temporar din gestiune au asigurat activitatea a 29 servicii comunitare, de care au beneficiat 149 persoane cu dizabilități.

În scopul îmbunătățirii utilizării datelor în procesul decizional și elaborarea de politici și având drept cadru Agenda 2030 și proiectul Strategiei Naționale de Dezvoltare, a fost inițiată la finele anului 2021 evaluarea intermediară a Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și

psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de Agenția Națională Asistență Socială pentru anii 2018-2026. Evaluarea respectivă este realizată în cadrul proiectului ”Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Agendei 2030”, susținut financiar de Ministerul Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare (BMZ) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). Concluziile preliminare au arătat că MMPS a mizat foarte mult pe asistența tehnică și financiară externă în atingerea obiectivelor Programului. Implementarea reformei de dezinstituționalizare, presupune resurse financiare suplimentare, decât resursele bugetului de stat.

Eficacitatea implementării Programului depinde de Asistența tehnică și financiară externă și calificarea unei echipe de implementare instituită de MMPS, din resurse externe, pentru a oferi suport ANAS și instituțiilor rezidențiale la implementarea Planului de acțiuni.

Analiza gradului de realizare a obiectivelor și acțiunilor arată că Programul nu este implementat așa cum a fost planificat, respectiv nerealizarea în termen a unor acțiuni cauzează întârzierea sau chiar nerealizarea altora care sunt interdependente.

Mulțumesc tuturor angajaților ANAS, în mod special conducătorilor instituțiilor din gestiune și întregului personal al acestora, pentru profesionalism și perseverență, pentru responsabilitate și flexibilitate în adaptarea la noua situație și la circumstanțele în schimbare provocate de pandemia COVID-19 și realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului național de dezinstituționalizare.

De asemenea, transmit un mesaj de apreciere tuturor partenerilor de dezvoltare care au dat dovadă de sprijin și inventivitate în aplicarea de noi soluții care să faciliteze implementarea Planului de acțiuni și datorită cărora, indiferent de dificultatea provocărilor, instituțiile publice de asistență socială au obținut un rezultat bun în prestarea serviciilor pentru persoanele cu dizabilități, atât copii cât și adulți.

**Directorul ANAS
Irina BANOVA**

Cuprins

Mesajul Directorului ANAS	1
Abrevieri și acronime.....	4
Sumar executiv	5
Introducere	9
Gradul de implementare și rezultatele obținute	10
Obiectivul 1.Transformarea instituțiilor rezidențiale.....	10
Obiectivul 2. Crearea centrelor regionale	17
Obiectivul 3. Prevenirea instituționalizării.....	18
Obiectivul 4. Fortificarea capacităților resurselor umane	22
Obiectivul 5. Evaluarea și monitorizarea respectării drepturilor persoanelor	25
Obiectivul 6. Informarea și sensibilizarea populației.....	30
Concluzii.....	35
Ațiuni prioritare pentru implementare în anul 2022	38
ANEXE.....	39

Abrevieri și acronime

ANAS	Agenția Națională Asistență Socială
AO	Asociație Obștească
APL	Autoritate Publică Locală
CC	serviciul social „Casă comunitară”
CPTCD	Centrul de plasament temporar pentru copii cu dizabilități
CPTPD	Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte)
IDOM	Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova
LP	serviciul social „Locuință protejată”
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
STAS	Structură teritorială de asistență socială

Sumar executiv

Guvernul Republicii Moldova face eforturi intense pentru a reduce numărul de copii și adulți aflați în instituții rezidențiale și pentru a le transforma și reorganiza în servicii alternative îngrijirii de tip rezidențial până în anul 2026.

Participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în toate sectoarele vieții economice și sociale din Republica Moldova este un obiectiv asumat și inclus în documentele esențiale de politici interne. Punerea sa în aplicare necesită o transformare dificilă a mentalităților, instituțiilor și a practicilor actuale, care are loc în ritmuri diferite în diverse domenii. Programul național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de ANAS pentru anii 2018-2026 poate constitui o oportunitate în acest proces. Totuși, punerea în aplicare a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia și a măsurilor axate pe dezvoltarea serviciilor comunitare, accesibilitatea și transformarea percepțiilor comunității în legătură cu dizabilitatea sunt relativ lente.

În același timp, descentralizarea parțială a serviciilor sociale creează discrepanțe între localitățile rurale și cele urbane, în ceea ce privește resursele disponibile pentru dezvoltarea unui spectru incluziv de servicii comunitare. Autoritățile publice locale (APL) nu primesc bani din bugetul statului pentru finanțarea serviciilor sociale comunitare, iar serviciile sociale alternative, create de instituțiile rezidențiale, trebuie să fie în întregime acoperite din bugetele acestora. Republica Moldova se confruntă, de asemenea, cu o scădere drastică a forței de muncă în sectoarele asistenței sociale, sănătății și educației, ceea ce influențează puternic capacitatea APL de a înființa servicii sociale comunitare noi, de calitate și funcționale.

Colectarea datelor este încă inefficientă în Republica Moldova în ceea ce privește ilustrarea completă a situației persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, a accesului lor la servicii și resurse comunitare, inclusiv educație, îngrijire medicală, servicii legate de ocuparea forței de muncă, etc.

Acest raport prezintă progresul înregistrat în anul 2021 în implementarea Planului de acțiuni al Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale din gestiunea ANAS și opinia Agenției privind capacitatea sistemului de asistență socială de asigurare a drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, bazată pe concluziile formulate în procesul de monitorizare a.

Raportul prezintă acțiunile întreprinse și rezultatele obținute în domeniul prevenirii instituționalizării persoanelor cu dizabilități în instituții rezidențiale, asigurării dreptului la trai independent în comunitate a persoanelor cu dizabilități aflate deja în instituțiile rezidențiale, îmbunătățirii condițiilor de viață a acestora,

accesului la servicii comunitare, precum și schimbării atitudinii și gândirii stereotipe a populației cu referire la persoanele cu dizabilități în direcția educării unei societăți tolerante.

Pentru elaborarea acestui raport au fost colectate și analizate informațiile și datele din rapoartele anuale prezentate de instituțiile rezidențiale (centre de plasament temporar) din gestiunea Agenției, în care au fost descrise acțiunile întreprinse pe parcursul anului 2021 în vederea realizării Programului național de dezinstituționalizare. Analiza datelor, interpretarea constatărilor și evidențierea concluziilor s-au bazat inclusiv pe discuțiile și observațiile directe ale specialiștilor din cadrul ANAS.

Raportul este structurat în următoarele secțiuni: Introducere; Gradul de implementare și rezultatele obținute pe fiecare obiectiv în parte al Programului de dezinstituționalizare; Concluzii; Acțiunile prioritare pentru anul 2022 și Anexe ce prezintă grafic și tabelat situația serviciilor și beneficiarilor acestora, precum și informații privind sesiunile de informare și cursurile de instruire pentru personal și beneficiari.

De la aprobarea planurilor de transformare și până în anul 2021, instituțiile rezidențiale, în baza acordurilor și cu suportul partenerilor de dezvoltare, au creat 29 servicii comunitare, în care au fost transferați 149 beneficiari. În anul 2021, instituțiile rezidențiale nu au avut posibilitatea să dezvolte servicii comunitare noi, deoarece de la bugetul de stat nu au fost alocate mijloace financiare în acest scop.

În perioada raportată a fost definitivat și prezentat pentru aprobare MMPS proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a Centrului de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (CPTPD) și a standardelor minime de calitate.

Pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 48 solicitări de plasament a persoanelor cu dizabilități, dintre care 18 au fost acceptate. În 27 de cazuri a fost prevenită instituționalizarea, fiind referite pentru soluționare la nivel local. 4 cazuri ale persoanelor adulte, parvenite la finele lunii decembrie, au rămas pentru examinare în anul 2022.

Implicarea APL-urilor în procesul de dezinstituționalizare a fost foarte anevoioasă, întrucât acestea nu au dispus de resurse financiare pentru crearea de servicii noi, ca alternativă la instituționalizare. În acest context, APL-urile au opus rezistență în prevenirea instituționalizării, reexaminarea cazurilor de plasament și dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale ce beneficiază de serviciile instituțiilor rezidențiale.

Printre obstacolele de bază întâmpinate în procesul de implementare a dezinstituționalizării s-au numărat, de asemenea, insuficiența mijloacelor financiare ale beneficiarilor serviciilor sociale create pentru întreținerea gospodăriei,

acoperirea cheltuielilor personale, achitarea serviciilor comunale, dar și imposibilitatea accesării serviciilor comunitare disponibile de către beneficiarii ce nu aparțin teritorial de APL-ul respectiv.

Insuficiența resurselor umane calificate în domeniul asistenței sociale, infrastructura comunal-locativă slab dezvoltată (apeduct, canalizare, etc.) în mediul rural și starea locuințelor procurate pentru serviciile sociale comunitare au fost menționate adițional de către instituțiile rezidențiale ca riscuri logistice și financiare în implementarea Programului.

În acest context, acțiunile prioritare inițiate și planificate pentru implementare în anul 2022 includ instituirea de către MMPS a echipei de implementare a Programului fără de care nu este posibilă atingerea unor rezultate planificate, actualizarea planurilor de transformare a instituțiilor rezidențiale și înaintarea de propuneri pentru actualizarea Planului de acțiuni și dezvoltarea serviciilor sociale în comunitate în paralel cu consolidarea capacității APL.

ANAS consideră că politica publică este inefficientă în a proteja drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale. Din bugetul de stat nu se alocă mijloace financiare suficiente pentru menținerea și consolidarea reformelor sistemice efectuate, ceea ce este o problemă care persistă de mai mulți ani. ANAS în continuare atrage atenția autorităților asupra imperativității conceptului de asigurare a dreptului la viață independentă a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale prin dezvoltarea și prestarea serviciilor sociale la nivel de comunitate, abordarea bazată pe respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, a drepturilor omului în general, piloni esențiali ai sistemului național de protecție a acestor categorii de persoane și consacrați în toate acțiunile statului în domeniul legislativ, administrativ, judecătoresc, educațional, social și orice alt domeniu care se referă la persoanele cu dizabilități. ANAS prezintă recomandări în acest raport în vederea eliminării factorilor sistemici care generează încălcarea drepturilor persoanelor cu dizabilități într-un anumit compartiment și ameliorării situației în sistemul de protecție a drepturilor acestora, inclusiv prin crearea de servicii sociale comunitare noi, alternative celor rezidențiale. Problemele abordate în acest raport, în cea mai mare parte, sunt „vechi”, fiind tratate și în rapoartele anuale ale ANAS pentru anii precedenți. Menținerea acestora în aria de monitorizare, concomitent cu altele nou identificate, denotă faptul că ele nu au fost soluționate.

Este de menționat faptul, că în luna decembrie a anului 2021, în cadrul proiectului ”Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în implementarea Agendei 2030”, a fost inițiat procesul de evaluare intermediară a Programului, susținut financiar de Ministerul Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare (BMZ) și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Evaluarea intermediară a Programului are drept scop analiza și aprecierea relevanței, eficacității, eficienței, impactului, coerenței și durabilității rezultatelor atinse în urma implementării Programului și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2021 și elaborarea recomandărilor de modificare a acestuia în conformitate cu prevederile HG nr. 386/2020 și rezultatele evaluării. Recomandările făcute vor fi avute în vedere în prioritizarea măsurilor ce trebuie întreprinse în perioada 2022-2026 pentru atingerea tuturor obiectivelor Programului național de dezinstituționalizare ce s-au dovedit a-și păstra relevanța în timp.

Introducere

Acest Raport prezintă măsurile întreprinse pe parcursul anului 2021 și rezultatele obținute de către șase centre de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulți și copii) în comun cu ANAS în vederea implementării Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de ANAS pentru anii 2018-2026. Programul a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 893/2018.

Scopul raportului este de a analiza rezultatele obținute și de a sprijini întreprinderea de măsuri concrete pentru reformarea sistemului rezidențial de îngrijire a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale prin dezvoltarea și prestarea de servicii sociale comunitare și asigurarea dreptului la trai independent al acestora.

La baza elaborării raportului stau informațiile oferite de instituțiile rezidențiale responsabile și rapoartele pentru anul 2021 a acestora, prezentate conform pct. 5 al Hotărârii Guvernului nr. 893/2018, ce includ rezultatele îndeplinirii fiecărei acțiuni din Plan și dificultățile întâmpinate. De asemenea, elaborarea acestui raport are la bază informațiile colectate în cadrul ședințelor online, desfășurate cu directorii CPTPD și partenerii de dezvoltare.

Programul de dezinstituționalizare are șase obiective și anume:

1. Transformarea a șase instituții rezidențiale din gestiunea Agenției.
2. Crearea centrelor regionale (Nord, Centru și Sud) de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale.
3. Prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale.
4. Fortificarea capacităților resurselor umane implicate în acordarea serviciilor de suport persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât din instituțiile rezidențiale, cât și din serviciile sociale comunitare.
5. Evaluarea și monitorizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât în instituțiile sociale rezidențiale, cât și în serviciile sociale comunitare din cadrul centrelor regionale.
6. Informarea și sensibilizarea populației cu privire la dreptul persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale de a trăi în comunitate.

Gradul de implementare a acțiunilor, precum și rezultatele obținute în cazul fiecărui obiectiv în parte sunt prezentate în secțiunea următoare.

Gradul de implementare și rezultatele obținute

Obiectivul 1.Transformarea instituțiilor rezidențiale

<p>Obiectivul 1. Transformarea a șase instituții rezidențiale din gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială (În curs de realizare cu întârziere):</p> <p>Echipa de implementare a Programului nu a fost instituită. Aceasta ar fi avut rolul de a iniția și ghida un șir de acțiuni planificate pentru această perioadă. Membrii echipei de implementare (jurist, psiholog/asistent social și medic, expert în construcții) urmau să fie selectați și angajați cu suportul partenerilor de dezvoltare/donatorilor/organizațiilor necomerciale.</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p>
	<p>a) până în anul 2026, trei instituții rezidențiale din șase închise (Nerealizat): În anul 2018, MSMPS ar fi trebuit să instituie și să asigure funcționarea echipei de implementare a prezentului Program, care să fie selectată și angajată cu suportul partenerilor de dezvoltare, donatorilor și sau organizațiilor necomerciale. Această echipă nu a fost instituită.</p>
	<p>b) trei instituții rezidențiale din șase reorganizate conform profilului și nevoilor individuale ale persoanelor cu dizabilități care se află în sistemul rezidențial de îngrijire (Nerealizat): Capacitățile limitate ale ANAS în aplicarea prezentului Program, dar și lipsa atribuțiilor și instrumentelor legale asupra procesului de reorganizare a unei instituții rezidențiale, nu au permis atingerea acestui rezultat.</p>
	<p>c) până în anul 2026, reducerea cu 60% a numărului persoanelor cu dizabilități instituționalizate (În curs de realizare): Numărul persoanelor cu dizabilități în instituții rezidențiale din gestiunea ANAS s-a redus cu 8 % în perioada 2018-2021. La începutul programului erau 1917 persoane, iar la sfârșitul anului 2021 erau 1766 persoane. Această reducere nu a fost semnificativă întrucât nici numărul solicitărilor de plasament nu s-a redus esențial. Cauza principală a acestei situații constă în lipsa de interes și capacități a APL-urilor de a dezvolta servicii sociale comunitare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale, care să acopere necesitățile și să soluționeze cazurile la nivel local, prevenind astfel instituționalizarea. Reexaminarea cazurilor de plasament și dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale beneficiare a instituțiilor rezidențiale întâmpină rezistență din partea APL.</p>
<p>d) dezinstituționalizarea copiilor cu dizabilități în servicii comunitare în mod prioritar (Nerealizat): Numărul copiilor cu dizabilități aflați în instituții s-a redus de la 85 în anul 2018 la 45 în anul 2021 (Figura nr.1 din Anexe). Totuși, această reducere s-a datorat atingerii majoratului de către 40 de copii Dezinstituționalizarea mai timpurie a copiilor nu s-a putut realiza datorită stărilor grave a sănătății copiilor rămași instituționalizați și serviciilor sociale specializate insuficiente la nivel local.</p>	

Nr. crt.	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Indicatori de progres	Acțiunile implementate în 2021 conform indicatorilor de progres
1.1.	Instituirea și funcționarea unei echipe de implementare a Programului	2018-2020	MSMPS; ANAS	În anul 2018, echipa de implementare a Programului (jurist, psiholog/asistent social, medic, expert în construcții) selectată și angajată cu suportul partenerilor de dezvoltare/donatorilor/organizațiilor necomerciale; în perioada 2018-2020, echipa de implementare funcțională	Acțiune nerealizată: MMPS nu a instituit echipa de implementare, această acțiune înregistrând o întârziere de doi ani. ANAS va resolicita MMPS să instituie echipa de implementare în anul 2022.
1.2.	Modificarea regulamentelor de organizare și funcționare a instituțiilor rezidențiale și elaborarea standardelor minime de calitate conform profilului și nevoilor individuale ale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale	2018-2022	ANAS; echipa de experți	Regulamente de organizare și funcționare modificate și aprobate și standarde minime de calitate ale instituțiilor rezidențiale din Orhei și Hîncești elaborate și aprobate (2018-2019); regulamente de organizare și funcționare modificate și aprobate și standarde minime de calitate ale instituțiilor rezidențiale din Bălți și Brînzeni elaborate și aprobate (până în anul 2022)	În curs de realizare cu întârziere: ANAS a elaborat proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a CPTPD și a standardelor minime de calitate. Acest proiect a fost consultat cu partenerii de dezvoltare și administrațiile CPTPD. Proiectul a fost definitivat în baza propunerilor parvenite și prezentat spre avizare și aprobare MMPS pe data de 10.12.2021. Se anticipează aprobarea acestui proiect în anul 2022.

1.3.	Aplicarea de către instituțiile rezidențiale a planurilor de transformare	2018-2023 (anual)	Instituțiile rezidențiale; ANAS	Planurile de transformare implementate de către instituțiile rezidențiale și revizuite, după caz; 36 de imobile procurate de către instituțiile rezidențiale (2018-2023) conform planurilor de transformare; 216 persoane dezinstituționalizate în servicii comunitare dezvoltate în 36 de case procurate de instituțiile rezidențiale; 30 de persoane dezinstituționalizate în familii biologice/extinse și trai independent	<p>Acțiune în curs de realizare:</p> <p>În anul 2021, în contextul pandemiei COVID-19, instituțiile rezidențiale nu au avut posibilitatea să dezvolte servicii comunitare noi, deoarece de la bugetul de stat nu au fost alocate mijloace financiare în acest scop. Totuși, activitatea de evaluare a imobilelor pentru găzduirea unor asemenea servicii a continuat cu sprijinul organizațiilor societății civile. Astfel, în Hîncești de exemplu, în scopul admiterii în servicii sociale a 5 beneficiare, administrația CPTPCD Hîncești cu suportul Asociației Obștești (AO) „Parteneriate pentru fiecare copil” a evaluat câteva apartamente în or. Ialoveni</p> <p>În total, la finele anului 2021, erau dezvoltate 29 servicii comunitare (81% din numărul planificat) în care locuiau 149 beneficiari (69% din numărul planificat) (Figurile 2 și 3, Tabel 1 din Anexe). Serviciile comunitare dezvoltate au fost de tip ”Locuință socială” (LP) – 72% și ”Casă Comunitară” (CC) – 28%. Cele mai multe servicii au fost dezvoltate în Bădiceni, Orhei și Bălți.</p> <p>Concomitent, în anul 2021, au fost dezinstituționalizate 8 persoane care s-au reîntors în familia biologică. În total, de la începutul Programului de dezinstituționalizare, 100 persoane au fost reintegrate în familii biologice și trai independent (333 % din numărul planificat) (Figura 4 din Anexe).</p> <p>La data de 24.05.2021 s-a desfășurat ședința de lucru a directorilor CPTPD și ANAS cu experți din Cehia în scopul analizei situației beneficiarilor și derulării procesului de transformare a acestor instituții.</p> <p>În scopul facilitării dezinstituționalizării, s-au întreprins acțiuni care au condus la angajarea până la finalul anului 2021 a 38% (sau aprox. 2 din 5) beneficiari ai serviciilor comunitare, cei mai mulți provenind din CC din Orhei și Hîncești. Acțiuni similare s-au desfășurat și în cadrul CPTPD-urilor, ca de exemplu în Bălți unde beneficiarii centrului au fost familiarizați cu prevederile Legii nr. 105 din 14.06.2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, inclusiv cu serviciile de ocupare a forței de</p>
------	---	----------------------	------------------------------------	---	---

				<p>muncă pentru persoane cu dizabilități, prestate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, cu care centrul colaborează. În rândul beneficiarilor au fost promovate și încurajate activități care contribuie la obținerea experienței în muncă și la obținerea și menținerea unui loc de muncă. În colaborare cu AO "Casmed", 15 beneficiari ai CTPD Bălți au fost instruiți și asistați în plasarea lor ulterioară în câmpul muncii. În munca ocazională au fost implicați 33 beneficiari. La etapa actuală activează oficial în Centru 4 hamali, 2 infirmiere, 1 bucătar auxiliar și 2 muncitori auxiliari.</p> <p>În vederea facilitării incluziunii sociale, s-a lucrat cu beneficiarii centrelor în ce privește alfabetizarea, cunoașterea bancnotelor, creșterea și îngrijirea animalelor, desfășurarea de activități agricole în seră, obținerea de abilități în cadrul cercului "Mâini dibace", activități de autogospodărire și autoîngrijire (Tabelul 4 din Anexe).</p> <p>Instituțiile rezidențiale au menționat o serie de dificultăți în procesul de implementare a dezinstituționalizării, și anume:</p> <p>a) La nivelul familiei și comunității:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rezistența din partea familiilor, rudelor, comunităților și APL în ce privește reîntoarcerea beneficiarilor acasă; - lipsa serviciilor sociale comunitare de alternativă, create de APL; - lipsa mecanismului sau a unor proceduri clare pentru fiecare etapă de dezinstituționalizare, inclusiv pentru trecerea la un trai independent; - imposibilitatea accesării serviciilor comunitare de către beneficiarii care nu aparțin teritorial de APL-ul respectiv. <p>b) La nivelul beneficiarilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - refuzul beneficiarilor de a părăsi instituția; - starea de vulnerabilitate a persoanelor care urmau a fi transferate în serviciile sociale nou create; - existența persoanelor nedocumentate în unele centre de plasament temporar; - necesități apărute ca urmare a creării cuplurilor și apariției copiilor;
--	--	--	--	---

					<p>- insuficiența mijloacelor financiare pentru întreținerea gospodăriei, acoperirea unor cheltuieli personale, achitarea serviciilor comunale;</p> <p>- imposibilitatea de a beneficia de prestațiile sociale, acordate în condițiile legii datorită faptului că persoanele rămân în continuare la evidența CTPPD;</p> <p>- abilitățile insuficiente în gestionarea rațională a mijloacelor financiare;</p> <p>- dificultăți majore în găsirea unui loc de muncă.</p>
1.4.	Reevaluarea persoanelor cu dizabilități cu grad înalt de autonomie plasate în instituțiile rezidențiale pentru a fi dezinstituționalizate în servicii comunitare, familii biologice/extinse și trai independent	2018-2023 (anual)	Instituțiile rezidențiale; ANAS; echipa de experți	1000 de persoane reevaluate și recomandate pentru dezinstituționalizare; șase echipe multidisciplinare de evaluare create și instruite la nivel de instituție; număr de dosare depuse de instituțiile rezidențiale către ANAS pentru a emite ordine de dezinstituționalizare și transfer în servicii comunitare, familii biologice/extinse sau trai independent	<p>Acțiune în curs de realizare:</p> <p>În anul 2021 au fost reevaluate 250 persoane (Figura 5 din Anexe). Echipele multidisciplinare de evaluare au fost instituite în fiecare instituție, în baza ordinului directorului CTPPD. În total, până la finele anului 2021 fuseseră evaluate 663 persoane (66% din numărul planificat).</p> <p>În cadrul Comisiei socio – medicale de examinare a situației beneficiarilor centrului din Bălți, conform actelor normative în vigoare, pentru soluționarea problemei continuării întreținerii lor în instituție au fost reevaluați 150 beneficiari. În urma reevaluărilor efectuate, administrația instituției a demarat procesul de dezinstituționalizare a 12 beneficiari. În Brînzeni au fost reevaluați 100 beneficiari, cu recomandarea dezinstituționalizării a 20 dintre aceștia.</p> <p>În baza Acordului încheiat de proiectul USAID „Changing the Way We Care” cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, trei organizații ale societății civile (Keystone Moldova, CCF Moldova și Parteneriate pentru Fiecare Copil) au realizat, în perioada ianuarie - iulie 2021, mai multe activități de analiză, cercetare și evaluare în domeniul protecției copilului. În cadrul acestei colaborări a fost posibilă evaluarea situației (socială, medicală, psiho-comportamentală) a 26 copii din CPTCD mun. Orhei și 25 copii din CPTCD mun. Hîncești. Din cei 26 beneficiari reevaluați în CPTCD mun. Orhei, 3 au fost transferați în Centrul de plasament pentru copii separați de părinți „Lumina”, mun. Chișinău, iar pentru alți 23 beneficiari cu dizabilități</p>

					<p>severe a fost recomandată re/integrarea în familia biologică, în serviciul social de Asistență parentală profesionistă sau în serviciul de Asistență personală la nivel comunitar.</p> <p>Din 25 beneficiare reevaluate în CPTCD mun. Hîncești, una a fost dezinstituționalizată în familia biologică, 5 vor fi admise în serviciul LP din or. Ialoveni, imobil ce urmează a fi procurat, iar pentru alte 19 fete a fost recomandată re/integrarea în familia biologică, în serviciul social de Asistență parentală profesionistă sau în serviciul de Asistență personală la nivel comunitar.</p>
1.5.	Pregătirea și transferarea persoanelor cu dizabilități cu statut de copil din instituțiile rezidențiale Orhei și Hîncești în servicii sociale comunitare	2018-2020	ANAS; instituțiile rezidențiale din Orhei și Hîncești; echipa de experți	Circa 60 de persoane cu dizabilități cu statut de copil din instituțiile rezidențiale Orhei și Hîncești pregătite și transferate în servicii sociale comunitare; 10 servicii sociale comunitare dezvoltate pentru copii	<p>Acțiune nerealizată:</p> <p>Acțiunea se replanifică pentru anul 2022.</p> <p>În perioada anilor 2018-2021, numărul copiilor din instituțiile rezidențiale din Orhei și Hîncești s-a redus de la 85 copii la 45, doar ca urmare a împlinirii majoratului (Figura 1 din Anexe).</p> <p>Pe parcursul anului 2021, au fost întocmite 29 dosare a beneficiarilor CPTCD mun. Orhei care au fost transferați în cele 5 CC pentru a obține viza de reședință. A fost perfectat un buletin de identitate, motivul fiind împlinirea vârstei de 25 ani a unui beneficiar.</p> <p>În anul 2021, cu suportul organizației necomerciale „Parteneriate pentru fiecare copil”, administrația CPTCD mun. Hîncești a pregătit actele pentru transferul în Casa comunitară de tip familial (CCTF) din or. Telenești a 2 beneficiare și a efectuat evaluarea socio - medicală și psihologică a copiilor. Datorită situației pandemice la nivel național, acțiunile au fost stopate.</p>
1.6.	Pregătirea și transferarea persoanelor în etate (cu vârsta de peste 70 de ani) din instituțiile rezidențiale în azilurile/centrele	2018-2026	ANAS; instituțiile rezidențiale; centrele de plasament pentru persoane vârstnice și	100 de persoane adulte (cu vârsta de peste 70 de ani) transferate în Azilul republican pentru invalizi și pensionari din mun. Chișinău, Centrul de reabilitare a invalizilor, veteranilor muncii și războiului din com. Cocieri și alte aziluri și	<p>Acțiune în curs de realizare cu întârziere:</p> <p>În anul 2021, din cauza pandemiei de COVID-19, a fost stopat transferul beneficiarilor selectați și evaluați anterior (cu vârsta de peste 70 de ani).</p> <p>Trebuie totodată de menționat faptul că azilurile/centrele de plasament pentru persoanele în etate sunt instituții de profil general, ce nu dispun de medic psihiatru și care nu achiziționează</p>

	de plasament pentru persoanele în etate din gestiunea ANAS, după caz, din subordinea autorităților publice locale		persoane cu dizabilități din mun. Chișinău și com. Cocieri; echipa de experți	centre de plasament din subordinea autorităților publice locale	<p>medicamente specifice pentru tratamentul beneficiarilor cu dizabilități mintale (în mod special persoanele epileptice).</p> <p>Astfel, în Bădiceni, au fost pregătite pentru transfer 9 persoane, dar s-a solicitat evaluarea psihiatrică prealabilă de către Centrul Comunitar de Sănătate Mintală Soroca.</p> <p>În instituția din Brînzei se află la moment 12 beneficiari cu vârsta de peste 70 de ani, care nu pot fi transferați, deoarece necesită tratament permanent de susținere.</p>
--	---	--	---	---	--

Obiectivul 2. Crearea centrelor regionale

<p>Obiectivul 2. Crearea centrelor regionale (Nord, Centru și Sud) de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale (Nerealizat):</p> <p>Instituirea echipei de implementare a Programului este absolut necesară pentru realizarea acțiunilor ce condiționează obținerea rezultatelor scontate la nivelul acestui obiectiv.</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p>
	<p>a) trei centre regionale (Nord, Centru și Sud) de servicii sociale pentru persoane cu dizabilități, create (Nerealizat):</p> <p>Nu au fost create centre regionale. Mai mult, nu există metodologii sau instrucțiuni care să faciliteze implementarea acțiunilor din Program, acestea urmând a fi elaborate de echipa de implementare, care nu este instituită. În plus, APL-urile se implică foarte reticent în realizarea Programului de dezinstituționalizare, în special datorită resurselor financiare insuficiente.</p>
	<p>b) servicii sociale comunitare create de instituțiile rezidențiale, preluate în gestiune de centrele regionale (Nerealizat):</p> <p>Cele 29 servicii create de CTPPD (Figura 2 din Anexe) sunt în continuare gestionate de acestea. Costurile de întreținere a beneficiarilor și a acestor servicii sunt achitate integral de instituțiile rezidențiale. (Tabelul nr. 2 din Anexe)</p>
	<p>c) până în anul 2026, servicii sociale noi în comunitate, dezvoltate în baza a cel puțin 146 de imobile achiziționate pentru dezinstituționalizarea din instituțiile rezidențiale a cel mult 876 de persoane cu dizabilități (Nerealizat):</p> <p>Nu a fost creat nici un centru regional, responsabil să dezvolte și să presteze servicii sociale în comunitate. Mijloacele financiare necesare pentru procurarea imobilelor nu au fost alocate din bugetul de stat.</p>
	<p>d) până în anul 2026, servicii sociale create și/sau contractate de la prestatori publici ori privați pentru dezinstituționalizarea din sistemul rezidențial a circa 400 de persoane (Nerealizat):</p> <p>APL-urile nu au posibilitatea de a dezvolta servicii sociale comunitare sau să contracteze de la alți prestatori serviciile necesare pentru dezinstituționalizarea beneficiarilor referiți în CTPPD.</p>

De la aprobarea Programului național de dezinstituționalizare și până în prezent nu a fost instituită echipa de implementare, care urma să asigure asistență și suportul necesar instituțiilor implicate în implementarea Programului și care era responsabilă de elaborarea proiectelor de acte normative, regulamente, estimarea mijloacelor financiare, selectarea și achiziționarea imobilelor, expertiza tehnică și reevaluarea beneficiarilor pentru transfer în serviciile sociale comunitare sau în alte instituții din gestiunea Agenției.

Crearea echipei de implementare a Programului nu s-a realizat nici în anul 2021, iar o serie de acțiuni, direct condiționate de activitatea acestei echipe au fost amânate pentru anul 2022 (acțiunile 1.5 și cele aferente Obiectivului 2 în totalitate).

Obiectivul 3. Prevenirea instituționalizării

<p>Obiectivul 3. Prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale (Realizat):</p> <p>Din 48 de solicitări de plasament a persoanelor cu dizabilități, pentru 18 persoane au fost eliberate îndreptări pentru plasamente (inclusiv 1 persoană din anul 2020), iar pentru 27 persoane a fost prevenită instituționalizarea, cazurile fiind referite pentru soluționare la nivel local. 4 solicitări, parvenite la sfârșitul lunii decembrie, au rămas pentru examinare în anul 2022.</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p>
	<p>a) regulamentele de activitate a grupurilor de lucru intersectoriale de examinare a cazurilor de plasament în instituțiile rezidențiale, revizuite (Realizat):</p> <p>A fost aprobat Ordinul MSMPS nr. 807 A din 04.09.2020 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a Grupurilor de lucru intersectoriale și a componenței nominale.</p>
	<p>b) structurile teritoriale de asistență socială (STAS) fortificate, prin acordarea suportului metodologic din partea Agenției Naționale Asistență Socială în vederea prevenirii instituționalizării persoanelor cu dizabilități mintale și psihosociale (În curs de realizare):</p> <p>ANAS oferă suport metodologic STAS pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități. De asemenea, în scopul susținerii APL, precum și asigurării dreptului la servicii sociale grupurilor defavorizate, inclusiv a familiilor cu copii, în conformitate cu prevederile HG 800/2018, ANAS asigură finanțarea Pachetului minim de servicii sociale care include următoarele servicii sociale: 1) Serviciul social de suport monetar adresat familiilor/persoanelor defavorizate; 2) Serviciul social de sprijin pentru familiile cu copii; 3) Serviciul social „Asistență personală”. Toate cele trei servicii din pachetul minim joacă un rol important în prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități.</p> <p>ANAS transferă lunar autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea sumele acumulate în Fondul de susținere a populației. Finanțarea pachetului minim de servicii sociale se realizează proporțional cu mijloacele financiare acumulate în fondul respectiv și sumei prevăzute pentru pachetul minim de servicii sociale specificate per autoritate publică locală de nivelul al doilea.</p> <p>În același timp, măsurile/serviciile sociale orientate către protecția, asistența și integrarea socială a copiilor cu dizabilități intelectuale și psihosociale sunt insuficiente, ceea ce reduce posibilitatea, dar și motivația părinților/ membrilor familiilor extinse de a (re)integra acești copii în familii și în comunitate.</p>
	<p>c) până în anul 2026, reducerea cu 70% a numărului solicitărilor de plasament în instituțiile rezidențiale (În curs de realizare):</p> <p>Numărul solicitărilor de plasament în anul 2021 (total 48 solicitări) s-a redus cu 6% comparativ cu numărul solicitărilor înregistrate în anul 2018 (51 solicitări), însă s-a majorat față de anul 2020, când la ANAS au parvenit doar 34 de solicitări.</p> <p>Atingerea rezultatului preconizat de 70% nu va putea fi realizat până în anul 2026 dacă ritmul de dezvoltare a serviciilor sociale comunitare de către APL nu va fi accelerat. De asemenea, un rol esențial îl va avea</p>

	introducerea în pachetul minim a asistenței parentale profesioniste și a casei comunitare de tip familial (prevăzute în proiectul Programului Național pentru Protecția Copilului 2022-2026) în paralel cu finanțarea corespunzătoare a serviciului de sprijin familial și de asistență personală în vederea acoperirii integrale a nevoilor.
--	---

Nr. crt.	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Indicatori de progres	Acțiunile implementate în 2021 conform indicatorilor de progres
3.1.	Revizuirea regulamentelor de activitate a grupurilor de lucru intersectoriale de examinare a cazurilor de plasament în instituțiile rezidențiale în vederea atribuirii inclusiv a competenței de referire a beneficiarilor din instituțiile rezidențiale în serviciile sociale comunitare nou-create de centrele regionale	2018	ANAS; echipa de experți	Regulamentele grupurilor de lucru revizuite	<p>Acțiune realizată: În anul 2020 a fost aprobat Regulamentul de activitate a Grupurilor de lucru intersectoriale și a componenței nominale prin Ordinul MSMPS nr. 807 A din 04.09.2020.</p>
3.2.	Acordarea suportului metodologic structurilor teritoriale de asistență socială în vederea dezvoltării serviciilor sociale comunitare pentru prevenirea instituționalizării (vizite de monitorizare, mentorat, schimb de experiență s.a.)	2018-2026	ANAS; echipa de experți	Vizite de monitorizare, mentorat, schimb de experiență realizate de către Agenția Națională Asistență Socială în cadrul structurilor teritoriale de asistență socială; servicii sociale comunitare create/dezvoltate de către autoritățile publice locale de nivelurile întâi și al doilea; măsuri de prevenire a instituționalizării la nivel local întreprinse de structurile teritoriale de asistență socială	<p>Acțiune realizată: În cadrul ședințelor grupurilor de lucru intersectoriale, constituite din reprezentanți ai STAS, autorităților publice responsabile și actori proeminenți din societatea civilă, s-au făcut recomandări de soluționare a cazurilor examinate, inclusiv referire către servicii sociale alternative la nivel de comunitate.</p> <p>În procesul de examinare a solicitărilor de plasament temporar (de la 6 luni până la maximum 1 an) s-a ținut cont de existența/lipsa soluțiilor alternative la nivel local (servicii sociale comunitare) și riscurile pentru viața și sănătatea persoanei cu dizabilități intelectuale și/sau psihosociale și a membrilor familiei/comunității, plasamentul în instituțiile rezidențiale fiind acceptat cu titlu de excepție și doar în situații speciale.</p> <p>În cadrul proiectului USAID "Date pentru impact" (D4I), au avut loc ședințe de examinare și utilizare a datelor în 12 raioane-pilot, cu</p>

					<p>participarea STAS și a APL. ANAS, împreună cu echipa D4I, a facilitat discuțiile referitoare la prevenirea instituționalizării copiilor prin sprijinirea familiilor și dezvoltarea de servicii alternative de tip familial.</p> <p>În cazul în care instituționalizarea nu poate fi evitată, pe parcursul perioadei de plasament administrația publică locală trebuie să întreprindă măsuri concrete de identificare și/sau dezvoltare de servicii sociale comunitare ca alternativă la îngrijirea rezidențială a persoanelor plasate în instituții.</p>
--	--	--	--	--	---

Obiectivul 4. Fortificarea capacităților resurselor umane

<p>Obiectivul 4. Fortificarea capacităților resurselor umane implicate în acordarea serviciilor de suport persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât din instituțiile rezidențiale, cât și din serviciile sociale comunitare (Realizat parțial):</p> <p>În conformitate cu acest obiectiv, au fost îmbunătățite cunoștințele și abilitățile a 447 angajați.</p> <p>Evaluarea anuală a performanțelor profesionale în vederea aprecierii rezultatelor obținute și identificării necesităților de dezvoltare profesională s-a realizat conform prevederilor Legii 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și nu în baza unei evaluări speciale, așa cum este prevăzut în Program.</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p>
	<p>a) personalul implicat în dezvoltarea și prestarea serviciilor instruit (Realizat):</p> <p>Pe parcursul anului 2021 au fost instruiți 447 angajați din cadrul instituțiilor rezidențiale, precum și din cadrul serviciilor create de acestea.</p> <p>Tematicile de instruire au fost diverse: abordarea bazată pe drepturile omului în furnizarea de servicii de suport, avertizorii de integritate, monitorizarea respectării drepturilor omului în cadrul instituțiilor de psihiatrie, asistența legală a persoanelor cu dizabilități din cadrul centrelor de plasament, documentarea și reprezentarea în procesele administrative a persoanelor din centrele de plasament temporar, siguranța și drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale din instituții în perioada pandemiei cu COVID-19 (inclusiv suport și recuperare), dezinstituționalizarea și transformarea instituțiilor rezidențiale, digitalizarea serviciilor pentru persoane cu dizabilități intelectuale și psihosociale pentru a asigura accesul la sănătate și servicii sociale ale acestora în perioada pandemică, integrarea persoanelor cu dizabilități mintale în comunitate, supervizarea funcțională ca un model reprezentativ/practic pentru a susține abordarea de recuperare în cadrul serviciilor sociale, îmbunătățirea calității asistenței pentru persoanele cu dizabilități intelectuale, practici bune în achizițiile publice de servicii sociale, etc.</p> <p>Angajații și beneficiarii tuturor CPTPD au participat activ în Campania Organizației Națiunilor Unite „16 Zile de activism împotriva violenței în bază de gen” în Republica Moldova, 25 noiembrie – 10 decembrie 2021.</p>
	<p>b) performanțele personalului angajat, evaluate anual (Nerealizat):</p> <p>În anul 2019, echipa de experți (implementare) a Programului împreună cu ANAS urma să elaboreze și să aprobe un formular special de evaluare a performanțelor personalului angajat în prestarea serviciilor sociale comunitare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul serviciilor sociale comunitare, gestionate de centrele regionale și instituțiile rezidențiale. Scopul acestei evaluări consta în îmbunătățirea calității serviciilor prestate.</p> <p>Datorită faptului că echipa de implementare nu a fost constituită, elaborarea și aprobarea formularului special s-a amânat pentru anul 2022.</p>

Nr. crt.	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Indicatori de progres	Acțiunile implementate în 2021 conform indicatorilor de progres
4.1	Elaborarea și aprobarea unui plan de instruire inițială și continuă a personalului implicat în prestarea serviciilor sociale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul centrelor regionale și al instituțiilor rezidențiale	2019	Agenția Națională Asistență Socială;	Elaborarea și aprobarea unui plan de instruire inițială și continuă a personalului implicat în prestarea serviciilor sociale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul centrelor regionale și al instituțiilor rezidențiale	În anul 2020 a fost creată platforma E-learning a ANAS, prin intermediul căreia va avea loc instruirea personalului implicat în prestarea serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul centrelor regionale (atunci când vor fi create) și al instituțiilor rezidențiale, precum și a altor specialiști din domeniul asistenței sociale.
4.2.	Organizarea instruirilor inițiale și continue a personalului implicat în prestarea serviciilor sociale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul centrelor regionale și al instituțiilor rezidențiale	2019-2026	ANAS	400 de angajați instruiți de Agenția Națională Asistență Socială în prestarea serviciilor sociale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale	Acțiune realizată: În anul 2021, cu suportul partenerilor de dezvoltare au fost instruite 447 persoane angajate în cadrul centrelor de plasament temporar și serviciilor sociale (Tabelul 3 din Anexe). Cursurile de instruire au fost desfășurate de către Oficiul Avocatului Poporului, Agenția Achiziții Publice, AO și partenerii de dezvoltare (Oficiul Întalului Comisar ONU pentru Drepturile Omului și Organizația Mondială a Sănătății - OMS).
4.3.	Elaborarea și aprobarea unui formular de evaluare a performanțelor personalului angajat în prestarea serviciilor sociale comunitare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale	2019	Agenția Națională Asistență Socială; echipa de experți	Formular de evaluare a performanțelor elaborat și aprobat de Agenția Națională Asistență Socială	Acțiune nerealizată: Acțiunea s-a replanificat pentru anul 2022, deoarece nu a fost instituită echipa de experți (implementare) a Programului.

	și psihosociale din cadrul serviciilor sociale comunitare gestionate de centrele regionale și instituțiile rezidențiale, în scopul îmbunătățirii calității serviciilor prestate				
4.4.	Evaluarea lunară și anuală, în baza formularului de evaluare aprobat, a performanțelor personalului implicat în dezvoltarea și prestarea serviciilor pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale din cadrul serviciilor sociale comunitare gestionate de centrele regionale și instituțiile rezidențiale	Anual	Agencia Națională Asistență Socială	100% din personal evaluat în baza formularelor de evaluare	<p>Acțiune nerealizată: Acțiunea se replanifică pentru anul 2022, deoarece nu a fost instituită echipa de experți (implementare) a Programului.</p> <p>Evaluarea angajaților s-a realizat în baza Legii 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și nu pe baza formularului special menționat în Program.</p>

Obiectivul 5. Evaluarea și monitorizarea respectării drepturilor persoanelor

<p>Obiectivul 5. Evaluarea și monitorizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât în instituțiile sociale rezidențiale, cât și în serviciile sociale comunitare din cadrul centrelor regionale (În curs de realizare).</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p>
	<p>a) consolidarea mecanismului independent de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități (În curs de realizare):</p> <p>S-au desfășurat vizite inopinate în instituțiile rezidențiale de către ANAS, precum și alte organisme naționale și internaționale, ca de exemplu Oficiul Avocatului Poporului, Inspekția Socială, OMS. Tot în anul de raportare au avut loc vizite periodice ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, precum și vizite inopinate ale organismelor naționale și internaționale, în timpul cărora a fost monitorizat și evaluat gradul de respectare a drepturilor beneficiarilor CTPPD/CPTCD și serviciilor comunitare.</p>
	<p>b) diminuarea anuală cu 10% a cazurilor de violare a drepturilor persoanelor cu dizabilități datorită funcționării eficiente a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități (În curs de realizare):</p> <p>În instituții au fost instalate monitoare performante, care difuzează diverse spoturi de informare a beneficiarilor cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, modalitatea sesizării cazurilor de încălcare a drepturilor acestora, precum și alte informații utile beneficiarilor.</p> <p>Atât în instituțiile rezidențiale (în grupe, pe hol), cât și în serviciile sociale sunt instalate panouri informative privind datele de contact ale organelor competente (112, Avocatul poporului, Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități, telefonul copilului).</p> <p>Potrivit Raportului anual al Serviciului de asistență telefonică gratuită, numărul apelurilor primite din instituțiile rezidențiale și serviciile sociale create de acestea a scăzut la 27% din numărul total al apelurilor în anul 2021 față de 47% în anul 2020.</p> <p>Un număr de 438 beneficiarii CTPPD/CPTCD și ai serviciilor sociale (21%) au fost informați și instruiți în ce privește drepturile pe care le au persoanele cu dizabilități.</p>
	<p>c) până în anul 2026, îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu dizabilități atât în serviciile sociale comunitare, cât și în instituțiile rezidențiale (În curs de realizare):</p> <p>O atenție deosebită a fost acordată îmbunătățirii condițiilor de trai în serviciile comunitare nou create. De exemplu, în Orhei, pe parcursul anului 2021, au fost instalate telefoane fixe și conexiune la</p>

internet în 5 CC (s. Mălăiești, s. Ciocîlteni, s. Bolohan, s. Zorile și s. Lucașeuca). În luna martie a anului de raportare, administrația instituției a negociat cu administrația publică locală din două localități în care sunt dezvoltate 2 CC deservirea acestora cu apă potabilă, transportarea deșeurilor și evacuarea apelor reziduale (s. Ciocîlteni și s. Mălăiești). În luna septembrie a aceluiași an, administrația CPTCD a semnat cu ÎM Servicii Comunal – Locative Orhei un contract privind transportarea deșeurilor de la CC din s. Bolohan. În scopul protejării beneficiarilor serviciilor sociale, a angajaților și bunurilor serviciilor, la recomandarea IDOM și cu suportul ASCHF din Peresecina, s-au instalat camere de supraveghere. În baza Acordului de colaborare cu partenerii din Peresecina, au fost achiziționate și instalate două foisoare în CC din s. Lucașeuca și s. Zorile.

În perioada raportată, **CPTCD din mun. Orhei, CPTPD din mun. Bălți și CPTPD din com. Bădiceni, raionul Soroca**, din resursele alocate din bugetul de stat și cu ajutorul partenerilor de dezvoltare au efectuat reparații capitale a unor blocuri locative, le-au dotat cu mobilier și cele necesare persoanelor cu dizabilități.

În CPTPD com. Bădiceni, saloanele mari, în care erau cazați câte 19-20 de rezidenți, au fost divizate în saloane mai mici, în care trăiesc câte 3-5 beneficiari. Astfel, au fost îmbunătățite condițiile de trai a 30 beneficiari. A fost instalată, de asemenea, o centrală pe gaz. Au fost pavate curțile a 2 LP din or. Soroca și curtea unei locuințe din s. Zgurița. Totodată, în cadrul Centrului a fost identificat spațiu pentru cantină, unde au fost efectuate lucrări de reparații capitale. Cantina a fost dotată cu mobilier (mese, scaune, cărucioare pentru transportarea vaselor cu produse alimentare pregătite, tacâmuri).

Suplimentar, **CPTPD din com. Brînzeni, raionul Edineț** a efectuat lucrări de reparație capitală a blocului alimentar.

Pentru anul 2022 ANAS își propune să elaboreze metodologii și instrumente care să măsoare nivelul calității vieții persoanelor cu dizabilități.

Nr. crt.	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Indicatori de progres	Acțiunile implementate în 2021 conform indicatorilor de progres
5.1.	Consolidarea mecanismului independent de monitorizare a respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități	2019-2020	MSMPS; ANAS; echipa de experți	Mecanismul independent consolidat	<p>Acțiune realizată: În perioada anului 2021 au fost realizate următoarele acțiuni: 1. Vizită inopinată la CPTPD Cocieri (15.07.2021); 2. Vizita inopinată de monitorizare la CPTPD Bădiceni în urma sesizării Avocatului Poporului (11.08.2021); 3. Vizită inopinată cu Inspecția Socială la CPTPD Bălți (02.09.2021); 4. Vizită inopinată la CPTPD Cocieri cu reprezentanți ai Inspecției Sociale și Inspectoratului de stat al muncii (29.09.2021); 5. Vizite în CPTPD Bălți și Brînzeni cu experții OMS (10.11.2021); 6. Vizită în CPTPD Bădiceni cu experții OMS (11.11.2021). În urma fiecărei vizite, s-au elaborat rapoarte de monitorizare.</p> <p>Patru din cele șase centre de plasament temporar dispun de sistem de supraveghere video a spațiilor comune ce sprijină procesul de monitorizare a respectării drepturilor beneficiarilor.</p> <p>Pe parcursul anului 2021, în cadrul centrelor au fost întreprinse măsuri necesare pentru asigurarea accesului efectiv la justiție a persoanelor cu dizabilități, în toate etapele procesului judiciar, inclusiv în etapele preliminare de investigație, beneficiarii fiind informați și asistați de către specialiștii Secției asistență socială a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.</p> <p>Totodată, CPTPD mun. Bălți a elaborat și aprobat Regulamentul privind drepturile beneficiarilor.</p>
5.2.	Elaborarea regulamentului de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru	2018	MSMPS; ANAS; echipa de experți	Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită	<p>Acțiune realizată: Regulamentul de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită și standardele minime de calitate au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 198 din 03.04.2019.</p>

	persoanele cu dizabilități și a standardelor minime de calitate			pentru persoanele cu dizabilități și standardele minime de calitate elaborate	<p>În anul 2021, Serviciul de asistență telefonică gratuită a recepționat 3268 apeluri, dintre care 871 din instituții rezidențiale, ceea ce constituie 27% din totalul de apeluri față de 45% în anul precedent. Analiza distribuției apelurilor în funcție de locul de trai al persoanelor care au telefonat a arătat faptul că a fost recepționat un număr mai mare de apeluri de la persoanele cu dizabilități care trăiesc în medii familiale comparativ cu numărul de apeluri ale celor care locuiesc în instituțiile rezidențiale sau în serviciile sociale.</p> <p>Aceste date denotă faptul că instituțiile rezidențiale și serviciile comunitare create de acestea au lucrat destul de bine la capitolul respectării drepturilor beneficiarilor, precum și la îmbunătățirea condițiilor de trai.</p>
5.3.	Contractarea prestării Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități	2019-2026	MSMPS; ANAS	Resurse financiare planificate și aprobate anual pentru contractarea prestării Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități	<p>Acțiune realizată: Din luna iunie 2019, AO „Keystone Moldova” administrează și gestionează Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru persoane cu dizabilități, prin contractare de către MSMPS.</p> <p>În cadrul instituțiilor rezidențiale au fost amenajate și dotate încăperi cu aparat telefonic pentru accesarea Serviciului de asistență telefonică gratuită de către beneficiari.</p> <p>Totodată, cu suportul partenerilor de dezvoltare, 30 de beneficiari din cadrul instituțiilor rezidențiale au fost asigurați cu telefoane mobile. În CPTPD Cocieri, cu ajutorul donatorului SRL Modem din mun. Chișinău, a fost instalat un telefon în cameră separată pentru ca beneficiarii să poată să acceseze Serviciul de asistență telefonică gratuită pentru persoanele cu dizabilități în deplină confidențialitate.</p>
5.4.	Organizarea seminarelor de informare și instruire a persoanelor cu dizabilități din instituțiile rezidențiale și serviciile sociale din cadrul centrelor regionale cu privire la drepturile lor	2018-2026	ANAS	100% din persoanele cu dizabilități din instituțiile rezidențiale și serviciile sociale din cadrul centrelor regionale, informate și instruite în domeniul	<p>Acțiune realizată: Din motive dictate de situația epidemiologică ce a fost cauzată de infecția cu COVID-19 și restricțiile de intrare în instituție, activitățile de instruire din partea organizațiilor societății civile au fost desfășurate doar în format online.</p> <p>Pe parcursul anului 2021 au fost informați și instruiți 438 beneficiari ai instituțiilor rezidențiale și serviciilor sociale, ce constituie 21% din</p>

	și modalitățile de raportare a încălcărilor			drepturilor persoanelor cu dizabilități; cel puțin câte două instruirii organizate anual	<p>numărul total de beneficiari. Sesiunile de informare și instruirile au avut drept tematici siguranța și drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituții în perioada pandemiei de COVID-19, accesul la justiție și responsabilitatea statului în asigurarea dreptului copiilor și tinerilor cu dizabilități la îngrijire alternativă, prevenirea și combaterea fenomenului suicidal, sănătatea mintală a persoanelor cu dizabilități, etc. (Tabelul 4 din Anexe).</p> <p>De asemenea, beneficiarii instituțiilor rezidențiale și serviciilor sociale au participat, cu suportul asistenților sociali, lucrătorilor medicali, psihologului și altor specialiști ai centrelor, la diferite cursuri de instruire și informări despre efectele adverse asupra sănătății ale fumatului, alcoolului, violenței și rețelilor tratamente, nerespectarea regulamentului centrului și altor acte normative, etc.</p> <p>Cu suportul AO „Keystone Moldova”, în fiecare instituție au fost instalate monitoare performante, care difuzează diverse spoturi de informare a beneficiarilor cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, modalitatea sesizării cazurilor de încălcare a drepturilor acestora, datele de contact ale organelor competente, precum și metode de protejare de infecția COVID-19 și vaccinare, alte informații utile beneficiarilor.</p>
--	---	--	--	--	---

Obiectivul 6. Informarea și sensibilizarea populației

<p>Obiectivul 6. Informarea și sensibilizarea populației cu privire la dreptul persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale de a trăi în comunitate (În curs de realizare):</p> <p>Progresele în atingerea acestui obiectiv sunt modeste datorită capacităților tehnice și financiare reduse ale ANAS, lipsei curriculumului de instruire a mass-media și situației fără precedent create de criza pandemică ce a împiedicat implementarea multor acțiuni. Lipsa evaluabilității rezultatelor scontate (lipsă indicatori cu valori de referință și valori planificate în Program) face imposibilă măsurarea acestora și raportarea bazată pe evidențe.</p>	<p>Gradul de realizare a rezultatelor scontate la nivel de obiectiv</p> <p>a) creșterea toleranței populației generale față de persoanele cu dizabilități (Nerealizat): În anul 2021, 129 beneficiari ai Centrelor și serviciilor comunitare create de acestea au participat la diferite evenimente publice (ședințe tematice, discuții de tip focus grup, activități de self-advocacy, reportaje televizate, votare, etc.), demonstrând abilitățile de care dispun și potențialul pe care îl au, acționând astfel ca niște ”ambasadori” ai persoanelor cu dizabilități în scopul creșterii toleranței publicului larg față de acestea.</p> <p>Lipsa unui indicator bine definit în Program, cu valoare de referință și valoare planificată stabilite, care să scoată în evidență progresul obținut în creșterea toleranței populației generale față de persoanele cu dizabilități, face imposibilă măsurarea acestui rezultat scontat și o raportare bazată pe evidențe. Mai mult, măsurarea toleranței populației necesită o metodologie specifică și experiență de cercetare socială, precum și resurse financiare de care ANAS nu dispune.</p> <p>b) promovarea de către instituțiile mass-media și autoritățile publice a imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități (În curs de realizare): Contextual situației epidemiologice naționale, pe parcursul anului 2021, activitățile desfășurate în cadrul Centrelor și serviciilor comunitare au fost preponderent mediatizate prin plasarea de informații pe rețelele de socializare, dar și la televizor prin intermediul a 4 reportaje.</p> <p>În anul 2022, ANAS și-a propus să lucreze cu reprezentanții mass-media în vederea obținerii rezultatului preconizat. Acest lucru necesită, însă, un curriculum elaborat de MMPS și resurse financiare dedicate.</p> <p>c) schimbarea atitudinii funcționarilor și prestatorilor de servicii față de persoanele cu dizabilități (Nerealizat): La fel ca și în cazul rezultatului menționat la punctul a) de mai sus, lipsește un indicator bine definit în Program cu ajutorul căruia să se măsoare progresul obținut în schimbarea atitudinii funcționarilor și prestatorilor de servicii față de persoanele cu dizabilități. ANAS nu dispune de expertiza tehnică și resursele financiare necesare pentru efectuarea unui studiu în acest sens. De asemenea, nu a fost efectuat niciun studiu care să măsoare atitudinea funcționarilor și prestatorilor de servicii față de persoanele cu dizabilități înainte de aprobarea Programului pentru a se stabili situația de referință și a se putea compara cu situația înregistrată la un moment dat în timpul implementării.</p>
---	--

Nr. crt.	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili de implementare	Indicatori de progres	Acțiunile implementate în 2021 conform indicatorilor de progres
6.1.	Organizarea campaniilor de informare și sensibilizare a opiniei publice cu privire la promovarea drepturilor și imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale dezinstiționalizate	Anual	ANAS; centrele regionale	Numărul, tipul și frecvența evenimentelor organizate	<p>Acțiune realizată:</p> <p>În perioada raportată, la Bădiceni au fost realizate 2 reportaje televizate la nivel național și 2 reportaje televizate la nivel local privind integrarea beneficiarilor în societate. Un număr de 12 persoane din două LP au participat la o serie de evenimente publice organizate în com. Bădiceni, mun. Soroca. La acestea se adaugă alte 12 beneficiare a centrului din Hîncești care au participat și ele la evenimentele publice ce au avut loc în comuna Mereșeni.</p> <p>În anul supus raportării, 39 beneficiari ai LP din Orhei au participat la Sesiunea de informare cu tematica „Parlamentul mai aproape de tine”.</p> <p>10 tineri din serviciile sociale comunitare au fost implicați în cadrul Proiectului ”Self-advocacy”, implementat de AO „Servicii Sociale Durabile”, în scopul informării asupra faptului că persoanele cu dizabilități și familiile lor pot contribui la obținerea unor rezultate mai bune pentru propriile vieți prin acțiuni de auto-reprezentare și advocacy.</p> <p>Au fost desfășurate 7 ședințe cu tinerii transferați în serviciile sociale de CC și LP pe subiectul „Informat, deci protejat”.</p> <p>11 beneficiari ai LP au participat la ședințele din cadrul proiectului „Colaborarea dintre persoanele cu dizabilități și autoritățile publice centrale și locale în vederea implementării politicii de accesibilitate”, implementat de Programul ”Participarea Persoanelor cu Dizabilități la viața Politică și Publică” și Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.</p>

					<p>4 tineri din LP au participat la un focus grup pe platforma ZOOM, cu scopul colectării datelor cu privire la percepția respectării articolelor din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.</p> <p>34 tineri din servicii sociale și-au exprimat dreptul la vot.</p> <p>Au fost organizate 39 de activități cu prilejul zilelor de naștere ale beneficiarilor.</p>
6.2.	Instruirea inițială și continuă a reprezentanților mass-mediei cu privire la modul de reflectare și promovare a imaginii pozitive a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale dezinstituționalizate	Anual	ANAS; centrele regionale	Număr de reprezentanți ai mass-mediei instruiți	<p>Acțiune nerealizată: Acțiunea s-a replanificat pentru anul 2022, întrucât a lipsit curriculumul de instruire, care urma să fie elaborat de MMPS, precum și mijloacele financiare necesare, care nu au fost alocate.</p>

6.3.	Organizarea evenimentelor de informare a reprezentanților autorităților publice centrale și locale, prestatorilor de servicii de sănătate, educație, asistență juridică, angajare în câmpul muncii cu privire la respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale dezinstituționalizate	Anual	ANAS; centrele regionale	Număr de evenimente organizate și număr de persoane informate	<p>Acțiune nerealizată: Datorită situației pandemice, nu s-au putut organiza evenimente de informare, astfel că acțiunea se va relua în anul 2022.</p>
6.4.	Informarea populației, inclusiv prin intermediul mass-mediei, cu privire la avantajele dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale	Anual	ANAS; centrele regionale	Număr de evenimente organizate și număr de persoane informate; număr de emisiuni radio și TV, articole în presa scrisă	<p>Acțiune realizată: Un instrument foarte eficient de vizibilitate, informare și sensibilizare a opiniei publice îl constituie pagina web a ANAS - www.anas.md. Pe această pagină se plasează regulat rapoarte și informații relevante privind: cadrul normativ; pachetul minim de servicii sociale; alte servicii și ajutoare sociale, datele de contact ale STAS, evenimente importante desfășurate în cadrul instituțiilor din gestiune.</p> <p>În anul 2021, pagina web a ANAS a fost vizitată de 9606 vizitatori unici, a fost accesată de 14177 ori și vizualizate conținuturile de 79589 ori. Accesările au avut loc prioritar din Republica Moldova și România, dar și din Italia, SUA și Marea Britanie. Durata medie a unei vizualizări a fost de 2,28 min.</p> <p>În scopul informării populației privind activitățile și evenimentele desfășurate de către ANAS și centrele din gestiune, au fost</p>

				<p>create/dezvoltate platforme electronice de accesare, prin intermediul cărora au fost făcute publice diverse informații referitoare misiunea și obiectivele instituționale ANAS, cadrul normativ de reglementare, serviciile prestate, întrebări frecvente, etc.</p> <p>Centrele de plasament temporar și-au dezvoltat, de asemenea, propriile pagini de socializare (Facebook), pe care sunt distribuite informații privind avantajele dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, inclusiv opiniile beneficiarilor, evenimentele desfășurate, etc.</p>
--	--	--	--	---

Concluzii

Republica Moldova este angajată într-un efort intens și continuu de restructurare a instituțiilor rezidențiale pentru copii și adulți. Analiza progresului înregistrat în realizarea Planului de acțiuni privind implementarea Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale gestionate de Agenția Națională Asistență Socială pentru anii 2018-2026, arată însă faptul că problemele întâmpinate de adulții cu dizabilități rămân complexe și dificile. Procesul de dezinstituționalizare a acestora este influențat semnificativ de capacitatea APL-urilor de a dezvolta un spectru larg de servicii sociale comunitare alternative celor rezidențiale și servicii de asistență și sprijin pentru viața independentă.

Dezvoltarea serviciilor comunitare și consolidarea capacității APL-urilor de a răspunde nevoilor acestor persoane sunt priorități-cheie pentru anii următori. Pentru atingerea acestui obiectiv este necesară îmbunătățirea angajamentelor financiare ale statului față de APL-urile implicate în asemenea procese și asigurarea finanțării sustenabile pe termen lung pentru sectorul social.

În vederea realizării prevederilor Programului național de dezinstituționalizare, eforturile instituțiilor responsabile au fost orientate în anul 2021 spre promovarea și implementarea mecanismelor de protecție socială a persoanelor cu dizabilități, inclusiv prin asigurarea incluziunii sociale a acestora, a drepturilor lor la protecție socială (la prestații și servicii sociale), ocrotirea sănătății, un loc de muncă, informare și participare socială.

Lipsa instituirii de către MMPS a echipei de implementare a Programului național de dezinstituționalizare, care urma să ofere suport actorilor implicați în procesul dezinstituționalizării, a îngreunat realizarea unor acțiuni și a împiedicat totalmente realizarea altora, ceea ce a avut un impact negativ asupra atingerii rezultatelor planificate pentru anul 2021 și anii anteriori.

Alt factor care a încetinit realizarea acțiunilor a fost starea de urgență și situația epidemiologică națională marcată de virusul SARS-CoV-2, care a restricționat

vizitele în teritoriu și alte activități ce au presupus întrunirea mai multor persoane. Anul 2021 a fost unul foarte dificil pentru întreaga omenire, având un impact major pentru societate și afectând în mod special persoanele vulnerabile, inclusiv beneficiarii plasați în instituțiile rezidențiale. În acest context, ANAS, în comun cu instituțiile de asistență socială din gestiune, au pus accent pe siguranța angajaților și beneficiarilor și au întreprins o serie de măsuri cu caracter preventiv, menite să oprească răspândirea virusului, inclusiv prin încurajarea vaccinării atât a angajaților, cât și a beneficiarilor.

Persoanele cu dizabilități suferă din cauza lipsei de accesibilitate generală în societatea noastră. Stereotipurile și prejudecățile în comunități continuă să existe, cetățenii nepercepând pe deplin faptul că ocrotirea persoanelor cu dizabilități trebuie să fie una din prioritățile esențiale pe agenda politică.

Implicarea APL-urilor în procesul de dezinstituționalizare este puțin vizibilă și eficientă, întrucât acestea nu dispun de resurse financiare pentru crearea de servicii noi. În acest context, se atestă o rezistență din partea APL-urilor în prevenirea instituționalizării, reexaminarea cazurilor de plasament și dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale ce beneficiază de serviciile instituțiilor rezidențiale, dar și în reprezentarea intereselor tuturor persoanelor cu dizabilități la nivel național.

Prestatorii de servicii sociale pentru persoanele cu dizabilități nu sunt numeroși. În foarte puține localități din țară există servicii publice pentru persoane cu dizabilități intelectuale și psihosociale. Astfel, serviciile de îngrijire de zi, centrele de abilitare și reabilitare, LP, serviciile de ocupare asistată a forței de muncă sunt asigurate în principal de organizațiile societății civile. Comunitățile rurale se confruntă cu o lipsă critică de servicii pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale. Numărul de echipe mobile este mic, iar acestea includ rareori servicii special concepute pentru nevoile acestor utilizatori. Familiile nu își pot permite, de obicei, să achite servicii în centre private, iar transportul pentru persoanele cu dizabilități până la centrele raionale este, de asemenea, costisitor. Din acest motiv, un număr mare de copii și adulți au acces limitat la serviciile necesare. Cele mai

insuficiente servicii, conform informațiilor parvenite de la STAS sunt serviciile de reabilitare, serviciile de respiro și locuințele pentru grupuri mici pentru adulții/copiii cu dizabilități severe.

Din cele 22 acțiuni planificate pentru anul 2021 pentru implementarea Programului, 10 acțiuni (52,63%) au fost realizate, 6 acțiuni (26,31%) s-au aflat în stadiul ”în curs de realizare”, iar restul au fost amânate pentru anii viitori.

În perioada raportată, cu toate dificultățile și obstacolele întâmpinate, s-a reușit menținerea serviciilor comunitare alternative. La finele anului 2021, instituțiile asigurau funcționarea a 29 servicii sociale, de care beneficiau 149 persoane cu dizabilități.

Prin urmare, monitorizarea națională a procesului va rămâne crucială pentru a asigura o garantare minimă a conformității cu standardele de calitate, măsurile și programele naționale.

Acțiuni prioritare pentru implementare în anul 2022

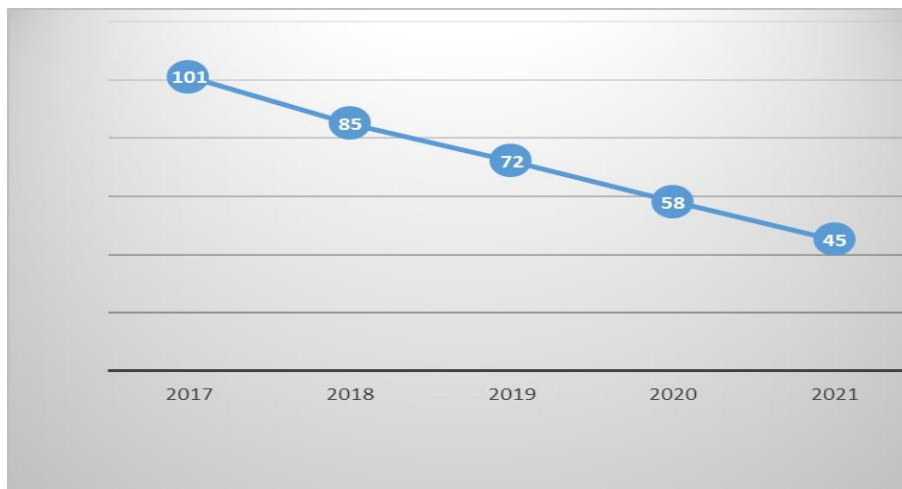
În anul 2022, ANAS planifică, în comun cu partenerii de dezvoltare, să desfășoare următoarele activități prioritare:

1. Analiza relevanței, eficienței și rezultatelor obținute în cinci ani de implementare a Planurilor de transformare a instituțiilor aprobate în anul 2016 și actualizarea acestora, precum și a Planului de acțiuni pentru perioada 2022-2026 privind implementarea Programului național de dezinstituționalizare.
2. Întreprinderea de acțiuni în vederea:
  - îmbunătățirii condițiilor de trai ale beneficiarilor, în urma evaluării nevoilor fiecăruia;
  - prevenirii cazurilor de abuz și neglijență în instituțiile rezidențiale și serviciile sociale comunitare;
  - acreditării instituțiilor rezidențiale și serviciilor sociale create de acestea.
3. Monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale existente.
4. Acordarea suportului în consolidarea capacităților APL în vederea:
  - dezvoltării unor servicii sociale comunitare calitative, în conformitate cu nevoile persoanelor cu dizabilități, precum și procurării de servicii sociale de la furnizori privați, după caz și conform legislației;
  - îndeplinii angajamentele în domeniul dezinstituționalizării și incluziunii persoanelor cu dizabilități, cu sprijinul partenerilor de dezvoltare.
5. Acțiuni menite să crească nivelul de încredere a populației în sistemul de asistență socială și în serviciile sociale, în special a celor adresate persoanelor cu dizabilități.

În derularea acestor acțiuni, ANAS va ține cont și se va ghida după recomandările raportului final de evaluare intermediară externă a Programului național de dezinstituționalizare.

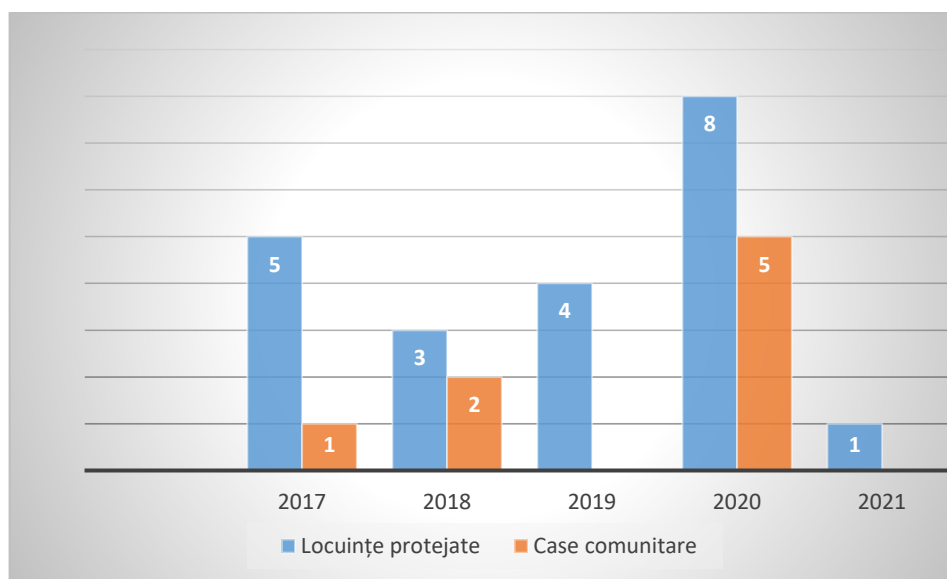
ANEXE

Figura 1. Numărul copiilor din CPTCD mun. Hîncești și mun. Orhei în perioada 2017-2021

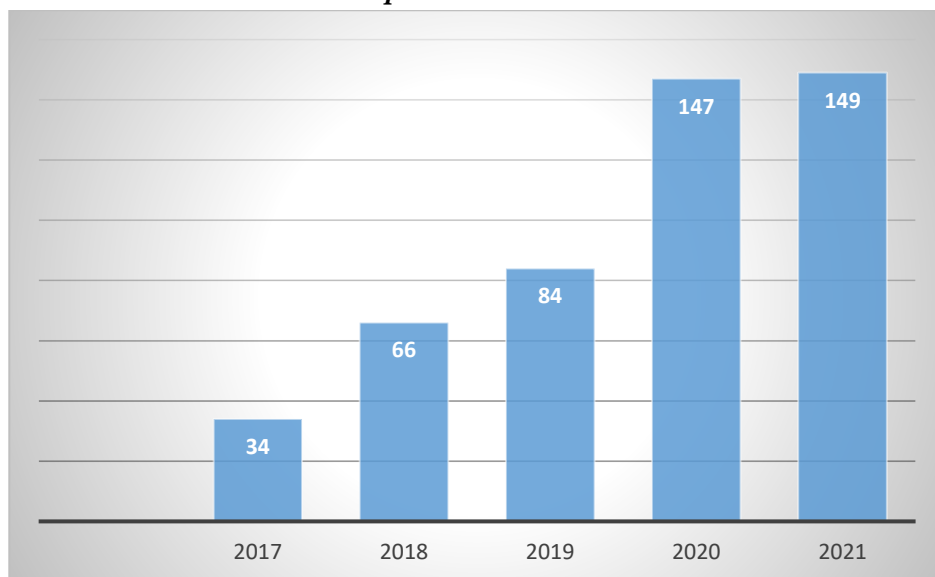
Sursa: Rapoartele CPTCD pentru anul 2021

Figura 2. Dinamica dezvoltării serviciilor sociale comunitare create în perioada 2017-2021

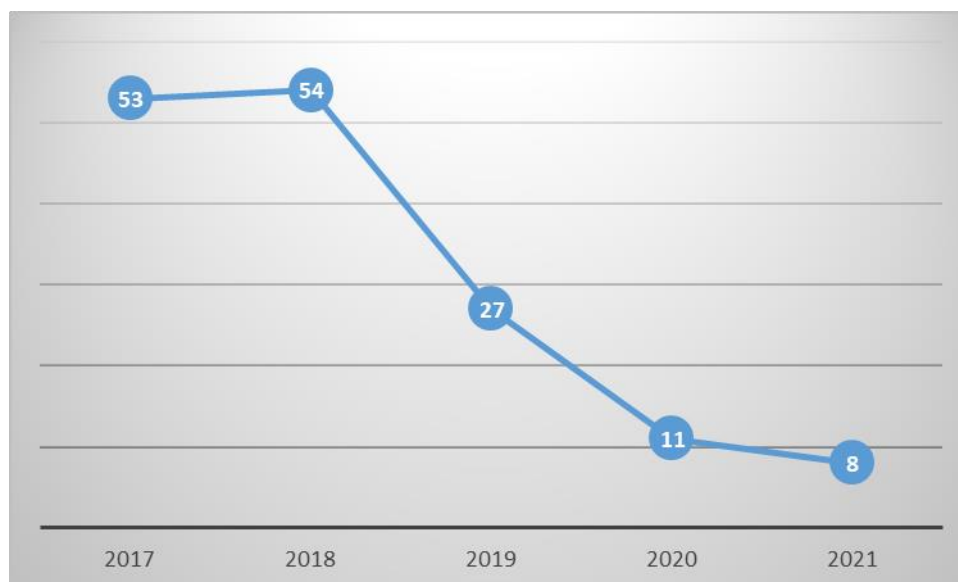
Sursa: Rapoartele CPTPD pentru anul 2021

Figura 3. Numărul de beneficiari ai serviciilor sociale comunitare create în perioada 2017-2021

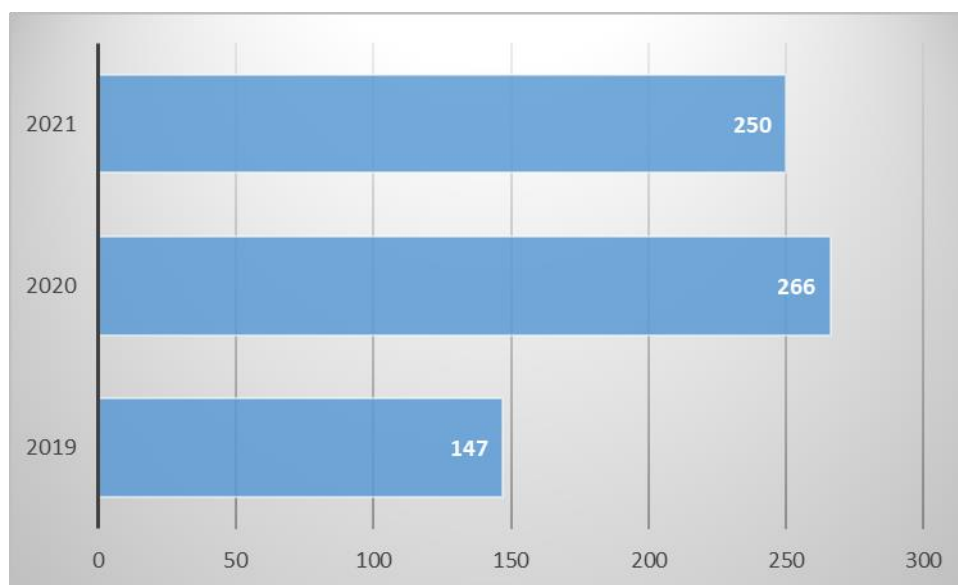
Sursa: Rapoartele CTPPD pentru anul 2021

Figura 4. Numărul persoanelor dezinstituționalizate în perioada 2017-2021

Sursa: Rapoartele CTPPD pentru anul 2021

Figura 5. Numărul persoanelor reevaluate în perioada 2019-2021

Sursa: Rapoartele CTPPD pentru anul 2021

Tabel 1 Informații privind serviciile sociale comunitare create de CTPPD în perioada 2018-2021

Denumirea instituției	Total imobile procurate/donate	Total servicii funcționale	din care:		Numărul beneficiarilor plasați în servicii	din care:		Numărul persoanelor angajate din rândul beneficiarilor	din care:	
			LP	CC		LP	CC		LP	CC
CTPPD Bădiceni	7	8	8	0	45	45	0	10	10	0
CTPPD Bălți	7	6	6	0	22	22	0	4	4	0
CTPPD Cocieri	3	3	3	0	14	14	0	4	4	0
CPTCD Hîncești	5	5	2	3	29	11	18	14	2	12
CPTCD Orhei	7	7	2	5	39	10	29	26	7	19
Total	29	29	21	8	149	102	47	58	27	31

Sursa: Rapoartele CTPPD pentru anul 2021

Tabel 2 Cheltuieli pentru crearea și întreținerea serviciilor sociale comunitare în anul 2021 (lei)

Denumirea serviciului	LP	CC	Cheltuieli sem. I	LP	CC	Cheltuieli sem. II	Total anual
Procurarea LP (servicii notariale, verificarea, proiectul locuinței, conectare la servicii comunale, etc.	378	1380	1758	400	4916	5316	7074
Reparații curente	953	0	953	14500	29679	44179	45132
Reparații capitale	0	0	0	21123	163242	184365	184365
Energie electrică	80431,71	19804,23	100235,94	104123	13603,77	117726	217962
Gaz, utilități	95589,8	76770,6	172360,4	112074,8	61725,4	173800,2	346160,6
Accesorii de pat, îmbrăcăminte, încălțăminte	42761,42	17715,35	60476,77	88909,43	42243,65	131153,08	191629,85
Alimentație	874581,15	409425,34	1284006,49	876214,18	390781,66	1266995,84	2551002,33
Medicamente	43942,3	12086	56028,3	29784,73	39868	69652,73	125681,03
Cheltuieli personal	1269798,77	1380372,24	2650171,01	1200337,34	1430161,76	2630499,1	5280670,11
Materiale pentru igienă	62556,47	23818,41	86374,88	59546,46	27001,59	86548,05	172922,93
Mobilier/electrocasnice	235461,64	0	235461,64	27191,8	21556	48747,8	284209,44
Alte cheltuieli	142198,66	28814,96	171013,62	110762,53	40695,04	151457,57	322471,19
Total cheltuieli	2848652,92	1970187,13	4818840,05	2644966,97	2265473,87	4910440,84	9729280,89
Ajutor umanitar	253025	4	253029	169846,23	11,3	169857,53	422886,53

Sursa: Rapoartele CTPPD pentru anul 2021

Tabel 3 Informații privind informarea și instruirea personalului CTPPD și serviciilor comunitare în anul 2021

Data instruirii	Organizator	Tematica cursului/sesiunii de informare	Categoria de beneficiari ai instruirii	Numărul persoanelor instruite
19.10.2021, 28.10.2021, 03.11.2021	Oficiul Avocatului Poporului	Rolul Avocatului Poporului. Subiectele prezentate: - Avocatul Poporului, atribuțiile acestuia, rolul său în societate; interacțiunea Avocatului Poporului cu autoritățile publice; - abordarea bazată pe drepturile omului; - avertizorii de integritate;	Asistenți sociali, juriști, psihologi, manageri din cadrul a 12 instituții publice din gestiunea ANAS	55

		- monitorizarea respectării drepturilor omului în cadrul instituțiilor de psihiatrie.			
28.10.2021	Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR)	Drepturile omului și dizabilitatea	Personalul superior al 6 CPTPD și reprezentanți ANAS	16	
11-12, 15-17. 11.2021		Formare de formatori în drepturile omului și conexiunea cu dizabilitatea	Personalul al 6 CPTPD (23 participanți la fiecare sesiune)	69	
20.12.2021,		Asistența legală pentru persoanele cu dizabilități din cadrul Centrelor de Plasament			
23.12.2021		Documentarea și reprezentarea în procesele administrative a persoanelor plasate în instituții de plasament temporar			
27.01.2021	Keystone Moldova	Siguranța și drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale din instituții în perioada pandemiei cu COVID-19 (sesiuni de informare realizate de 17 formatori din CPTPD).	CPTCD mun. Hîncești	16	
11.01.2021			CPTCD mun. Orhei	24	
22.01.2021			CPTCD mun. Orhei	24	
11.01.2021			CPTPD s. Brînzei	10	
18.01.2021			CPTCD s. Brînzei	11	
20.01.2021			CPTPD s. Brînzei	10	
27.01.2021			CPTPD s. Brînzei	10	
10.02.2021			CPTPD mun. Bălți	13	
19.01.2021			CPTPD com. Bădiceni	19	
27.01.2021			CPTPD com. Bădiceni	21	
28.01.2021			CPTPD com. Bădiceni	22	
01.04.2021			CPTPD com. Cocieri	2	
24-25.06.2021			CPTPD com. Bădiceni	10	
13-14.07.2021			Suport și recuperare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale în perioada de pandemie cu Covid-19	CPTPD com. Cocieri	2
17.06.2021			Sindromul extenuării profesionale	CPTPD com. Brînzei	7
24.05.2021	Keystone Moldova” în colaborare cu „People in Need	Dezinstituționalizarea și transformarea instituțiilor rezidențiale	CPTPD com. Brînzei	5	

26.05.2021	Keystone Moldova” în colaborare cu „People in Need	Digitalizarea serviciilor pentru persoane cu dizabilități pentru a asigura accesul la sănătate și servicii sociale ale persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale în perioada pandemică	CPTPD com. Bădiceni, asistenți sociali ce lucrează în LP	10
11-12.02. 2021	OSC Eternitate; Dreptul de a fi; ASCHF Persecina și Servicii Sociale Durabile	Formare continuă a personalului din cadrul serviciilor “Locuință protejată” și “Casă comunitară”	CPTPD mun. Bălți, CPTCD mun. Orhei	19
29-30.06.2021	OMS	Suport și recuperare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale în perioada de pandemie cu Covid-19 în baza ghidului ”Quality Rights Toolkit” a OMS	CPTPD mun. Bălți	23
25.01.2021	People in Need	Integrarea persoanelor cu dizabilități mintale în comunitate	CPTPD com. Brînzeni	6
07.07.2021		Supervizarea funcțională ca un model reprezentativ/practic pentru a susține abordarea de recuperare în cadrul serviciilor sociale	CPTPD com. Brînzeni	1
06-07. 09.2021		Îmbunătățirea calității asistenței pentru persoanele cu dizabilități intelectuale din Republica Moldova 2019 – 2021	CPTPD com. Cocieri	1
28.09.2021		Instruiri pentru lucrătorii/ asistenții sociali din LP și potențialii lucrători, interesați de lucrul în domeniul dat	CPTPD com. Cocieri	6
30.11.2021		Conlucrarea cu serviciile sociale Ședințe online de supervizare a lucrătorilor sociali din serviciile sociale create de Centru, cu o frecvență de o dată în două luni	CPTPD com. Cocieri	6
30.11.2021		Echipa de transformare a Centrului	Ședință informativă privind activitatea locuințelor protejate	Lucrători sociali din LP, CPTPD mun. Bălți
01.12.2021	Republica Moldova în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Cehe	“Răspuns la COVID - 19: Ajutăm oamenii cu dizabilități să facă față”	CPTPD com. Brînzeni	11

20-21. 12.2021	Agenția Achiziții Publice a Republicii Moldova	Practici bune în achizițiile publice de servicii sociale (curs de instruire în cadrul Programului de Dezvoltare al Dreptului Comercial al Departamentului de Comerț al SUA, în cooperare cu Agenția Achiziții Publice)	CPTPD com. Brînzeni	2
15.07.2021		Documentația de atribuire în cadrul procedurilor de achiziții publice Dosarul achiziției publice	CPTPD com. Cocieri	1
30.11.2021	Organizația Internațională pentru Migrație	Actualizarea cunoștințelor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	CPTPD com. Brînzeni	13
Total				447

Sursa: Rapoartele CPTPD pentru anul 2021

Tabel 4 Informații privind instruirea beneficiarilor CPTPD/CPTCD în anul 2021

Data instruirii	Organizator	Tematica cursului		Numărul beneficiarilor instruiți
20, 27. 01.2021	Keystone Moldova	Siguranța și drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituții în perioada pandemiei cu COVID - 19	CPTPD com. Brînzeni	20
01.04.2021			CPTPD com. Cocieri	4
Pe parcursul anului	Echipa de transformare a Centrului	Instruiri periodice cu toți beneficiarii în vederea informării acestora cu privire la drepturile lor. Concomitent, s-a lucrat în domeniul pregătirii incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități: alfabetizarea, cunoașterea bancnotelor, creșterea și îngrijirea animalelor, activități agricole în seră; Cercul ”Mâini dibace”, activități de autogospodărire și autoîngrijire.	CPTPD com. Brînzeni	90
27- 28.04.2021	OMS	Sănătatea mintală și drepturile persoanelor cu dizabilități	CPTCD mun. Orhei	39
01- 10.07.2021	Echipa de transformare a Centrului	7 ateliere practice „Cum votez”	CPTCD mun. Orhei	34
16- 17.09.2021,	Echipa de transformare a Centrului	Accesul la justiție și responsabilitatea statului în asigurarea dreptului copiilor și tinerilor la îngrijire alternativă	CPTCD mun. Orhei	1
martie 2021	Echipa de transformare a Centrului	Siguranța și drepturile persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituții în perioada pandemiei cu COVID-19	CPTCD mun. Orhei	39

20.01.2021	Echipa de transformare a Centrului	Drepturi și obligații. Le cunoști?	CPTCD mun. Hîncești	35
24.02.2021	Echipa de transformare a Centrului	Și noi avem dreptul la viață	CPTCD mun. Hîncești	40
10 iunie 2021	Echipa de transformare a Centrului	Prevenirea și combaterea fenomenului suicidal	CPTCD Mun. Hîncești	136
Total				438

Sursa: Rapoartele CPTPD pentru anul 2021